

Konsumentverkets rekommendationer för säkerheten vid aktiviteter och evenemang

Säkerhetskrav vid aktiviteter och beredskap för nödsituationer

Förkortad version, sammanställt för Skördefesten av Lena Brenner den 7 april 2010.

Syfte och tillämpningsområde

Rekommendationerna gäller för näringsidkare som erbjuder aktiviteter och evenemang till konsumenter/gäster.

Näringsidkaren kan vara en enskild person, ett företag, en förening eller organisation.

Rekommendationerna avser att definiera beredskapen för nödsituationer samt säkerheten vid aktiviteter och evenemang. På Skördefesten gäller det t ex ponnyridning, häst & vagn, traktor & vagn, halmhoppning, fyrhjulskörning, äventyrsbanor, skytte, mekanisk rodeotjur, maskindemonstrationer m.m.

Räddnings- och säkerhetsplan

En räddnings- och säkerhetsplan bör sammanställas där aktivitetens funktion och säkerhet definieras, tex personalens arbetsfördelning, riskbedömningen och hur hjälp larmas vid olika slag av olyckor, faror eller skador. *Alla som jobbar med Skördefesten på din gård ska känna till räddningsplanen.*

Säkerhetskrav på aktiviteter

Deltagandet i aktiviteter får inte medföra fara för den deltagande gästens hälsa eller egendom. Aktiviteten får inte heller medföra fara eller olägenhet för andra personer som kommer inom dess verksamhetskrets, tex utomstående eller förbipasserande. Aktiviteten skall produceras med hänsyn till miljön och enligt principerna för hållbar utveckling. De anställdas säkerhet skall ses till, enligt arbetarskyddslagen.

Enligt produktsäkerhetslagen ansvarar verksamhetsidkaren för kringaktivitetens säkerhet under hela utförandet.

Verksamhetsidkaren skall på förhand fastställa det maximala antalet kunder/gäster som samtidigt får delta i aktiviteten eller del av den. Verksamhetsidkaren skall också på förhand fastställa vilka krav och begränsningar angående deltagarnas ålder, kondition och färdigheter.

Det skall också fastställas gränser för i hurdana förhållanden aktiviteten kan utföras. Om verksamheten inte är säker, skall aktiviteten inte utföras (tex halka pga regn eller köld, kyla/hetta, åska).

Verksamhetsidkaren skall ha tydliga instruktioner för hur man ska gå tillväga om förhållandena ändras medan aktiviteten pågår.

Säkerhetsdokument

Verksamhetsidkaren skall göra upp ett skriftligt säkerhetsdokument som innehåller minimiuppgifter enligt mallen, se nedan "Säkerhetsplan", om hur aktivitetens säkerhet tryggats. Säkerhetsdokumentet skall gås igenom tillsammans med personalen.

Riskbedömning

Verksamhetsidkaren skall bedöma vilka risker som hänför sig till aktiviteten.

1. Identifieras de faror som hänför sig till verksamheten, i vilka situationer olycksfall kan ske och hurdana de är (t.ex. att någon ramlar, faller eller halkar).
2. Bedöms sannolikheten för och följderna av en olycka
  - hur sannolikt det är att en dylik händelse inträffar (osannolikt, tänkbart eller sannolikt)
  - huruvida följderna är lindriga, skadliga eller allvarliga (t.ex. blåmärke, benbrott, dödsfall/bestående handikapp)
3. Fastställs åtgärderna för att avvärja farorna, minska riskerna eller förebygga olycksfall.

Säkerhetsplan

För alla aktiviteter del skall säkerhetsplanen innehålla följande:

1. En beskrivning av aktiviteten/platsen för aktiviteten
2. Vem som ansvarar för aktivitetens säkerhet, den ansvarige personens ställföreträdare och deras kontaktuppgifter
3. Riskhanteringen
  - maximalt antal deltagare på aktivitetsplatsen
  - begränsningar för aktiviteten (ålder, väderleksförhållanden, övriga omständigheter, onykterhet)
  - kompetenskrav på instruktörerna
  - instruktörernas åtgärder före aktiviteten (t.ex. att kontrollera aktivitetsplatsens och utrustningens säkerhet, bl.a. förstahjälpsutrustning, larmförbindelse)
  - introduktion och vägledning för deltagarna
  - utrustning som används: personlig skyddsutrustning, säkerhetsutrustning
  - maskiner och apparater (t.ex. att de uppfyller säkerhetskraven)
  - specialutrustning
  - brandsäkerhet (t.ex. brandvarnare, hantering av eld, materialens brandsäkerhet)
4. Åtgärder om hur man skall gå till väga vid olycksfall och nödsituationer
  - sätten att larma hjälp, reservsystem, anvisningar för larmet
  - arbetsfördelning och ledningsansvar
  - åtgärdernas ordning och givande av första hjälpen
  - förteckning över förstahjälpsutrustningen och räddningsutrustningen samt deras platser
  - evakueringsplan

5. Åtgärder vid andra olyckor eller skador (t.ex. brand, kolmonoxidförgiftning)

- hur eld skall hanteras inomhus
- risker i samband med uppvärmning
- risker som hänför sig till ljus och annan belysning
- hantering av olje- eller gasapparater
- åtgärder om elden blir lös
- åtgärder om man känner gaslukt
- åtgärder vid kolmonoxidförgiftning
- hur eld skall hanteras utomhus
- brandsläckare invid halmhoppning, gaslågor m.m.

6. Åtgärder efter ett olycksfall

- rapportering (t.ex. olycksfallsredovisning)
- information om det inträffade (t.ex. vem som ansvarar för informationen och tillvägagångssättet)
- anmälan till myndigheter (arbetarskyddet, polisen)
- eftervård (t.ex. transport av den skadade, eventuell krishjälp)

7. Övrigt att beakta.

När säkerhetsplaner för enskilda aktivitetsplatser uppgörs skall särskild uppmärksamhet fästas i synnerhet vid de aktiviteter som anges som exempel i listan nedan och som kan vara förknippade med stora risker (inom parentes ges exempel på faror som hänför sig till aktiviteterna):

- **aktiviteter där man använder motorfordon, såsom fyrhjulingar, traktorer, motorcyklar, mopeder, vattenskotrar mm. (trafikolycka, krock)**
- **aktiviteter med brandrisk (brännskador, rökförgiftning)**
- **aktiviteter på höga höjder (fall, stötar)**
- **ridning i terräng (fall, stötar)**
- **vattenaktiviteter (att falla i vattnet, hypotermi, stötar)**

Listan ovan är inte komplett, utan det kan också finnas andra aktiviteter som är förknippade med stora risker och för vilka det skall göras en omsorgsfull säkerhetsplan.

Olycksfallsredovisning, utredning av orsakerna till olyckor och anmälningskyldighet

Verksamhetsidkaren skall ha en olycksfallsredovisning som, utöver inträffade olyckor, skall omfatta allvarliga tillbud. Som hjälp vid dokumenteringen av olycksfall kan man använda en anmälningsblankett, där man inför olycksfall och tillbud som deltagarna och personalen råkat ut för samt följderna av dem.

Verksamhetsidkaren kan själv göra upp en anmälningsblankett, där man antecknar bl.a. uppgifter om den skadade, om själva händelsen (tid, plats, orsak till skadan), skadans art, uppgifterna om hur och varför olyckan inträffade samt förbättrings- eller reparationsåtgärder som vidtagits efter olyckan.

Undersökningen och analysen av olycksfall och deras orsaker bildar underlag för riskbedömningen och utvecklingen av säkerhetssystemet. Tack vare olycksfallsredovisningen är uppgifter vid behov tillgängliga när myndigheterna och t.ex. försäkringsbolagen behöver

dem. Olycksfallsredovisningen gör det lättare att ge ytterligare information, om ett olycksfall måste utredas i efterskott.

DELTAGARE

Begränsningar och utrustning för deltagarna

Verksamhetsidkaren skall ställa tydliga nykterhetskrav. Deltagande i en aktivitet eller en del av den i onyktert tillstånd ökar risken för olycksfall.

Verksamhetsidkaren har alltid möjlighet och skyldighet att förhindra eller avbryta tjänsten med hänvisning till säkerheten. Med deltagarens samtycke kan verksamhetsidkaren kontrollera alkoholhalten i blodet med en alkometer.

Före programmet skall deltagarna informeras att det är obligatoriskt att använda personlig skyddsutrustning, där detta krävs.

Barn och unga deltagare

Personer som inte fyllt 18 år skall ha vårdnadshavaren samtycke till att de deltar i aktiviteter med stora risker (t.ex. aktiviteter som tidigare räknas upp).

PERSONALEN OCH PERSONALENS FÖRSTAHJÄLPS- OCH SÄKERHETSUTBILDNING

Grundläggande krav på personalen

Verksamhetsidkaren skall utse en säkerhetsansvarig och en ställföreträdare för honom. Namnet på den säkerhetsansvarige och ställföreträdaren samt deras kontaktinformation och arbetsuppgifter skall antecknas i säkerhetsdokumentet och alla i personalen skall känna till dem.

Det skall finnas tillräckligt med personal med beaktande av verksamhetens natur och omfattning samt antalet kunder.

Utbildning i första hjälpen och säkerheten för personalen

Med beaktande av verksamhetens natur och art skall personalen ha tillräckliga språkkunskaper och färdigheter att ge första hjälpen och vidta räddnings- och första släckningsåtgärder.

Alla anställda skall kunna larma hjälp och känna till de olika sätten att larma hjälp.

Alla anställda skall känna till uppgiftsfördelningen (vem räddar, ger första hjälpen, larmar hjälp, går och guidar fram utryckningsfordon osv.) och hur ledarskapsansvaret bestäms vid en olycka. I fråga om mer riskfyllda aktiviteter (t.ex. de som räknas upp tidigare) skall uppgiftsfördelningen alltid gås igenom innan aktiviteten börjar med tanke på eventuella personbyten.

MASKINER, APPARATER, KONSTRUKTIONER OCH BYGGNADER

Maskiner och apparater

Maskiner och apparater (t.ex. fyrhjulingar, motorsågar och andra handverktygsmaskiner) skall lämpa sig för aktiviteten och uppfylla de bestämmelser som gäller om dem.

Om kringaktiviteter ordnas på vägar, skall trafiksäkerheten beaktas så att man följer bestämmelserna i vägtrafiklagen och fordonslagen. I terrängtrafiklagen och –förordningen finns bestämmelser om användning av motordrivna fordon i terräng. Körning i terräng kräver i regel tillstånd.

Konstruktioner

Konstruktioner som används vid aktiviteter skall vara hållfasta och säkra och lämpa sig för aktiviteten i fråga. Konstruktionerna skall uppfylla gällande säkerhetskrav (t.ex. byggbestämmelser och eventuella standarder).

Äventyrsbanor på låg höjd (aktiviteter på ca två meters höjd) skall uppfylla kraven i Lekredskapsstandarderna.

Byggnader

När byggnader och utrymmen som är att jämföra med byggnader, såsom tält och grilltak uppförs skall bestämmelserna i Finlands byggbestämmelsesamling följas (bl.a. i fråga om hållfasthet och brandsäkerhet) liksom brandsäkerhetsbestämmelserna enligt räddningslagstiftningen.

SÄKERHETSUTRUSTNING OCH PERSONLIG SKYDDSUTRUSTNING

Säkerhetsutrustning och personlig skyddsutrustning skall lämpa sig för aktiviteten i fråga. De skall uppfylla gällande bestämmelser, bl.a. skall personlig skyddsutrustning vara CE-märkt.

Aktiviteter för vilka deltagarna skall utrustas med en godkänd hjälm är bl.a. ritt, cykling, rullskridskoåkning o.a. motsvarande grenar.

Vid användning av motorfordon skall typgodkända skyddshjälm användas. Godkända skyddshjälm enligt kommunikationsministeriets förordning om två- och trehjuliga fordons samt fyrhjuliga konstruktion och utrustning (1250/2002) är skyddshjälm godkända enligt E-regel nr 22/04 och skyddshjälm som uppfyller kraven i standarden FMVSS 218.

BEREDSKAP FÖR NÖDSITUATIONER

Beredskap för första hjälpen och räddningsinsatser

Det skall finnas skriftliga anvisningar för nödsituationer. Av anvisningarna skall det framgå vad man skall göra i en nödsituation, vem som ansvarar för vad och hur man får hjälp till platsen (t.ex. teckningar och kartkoordinater).

Av anvisningarna skall det också framgå vad man skall göra efter en olycka: vem informerar om olyckan inom den egna organisationen, till deltagarnas anhöriga, medierna; vem underrättar myndigheterna (polisen, arbetarskyddet); hur uppföljningen ordnas; hur inträffade olycksfall rapporteras och analyseras.

Vid aktiviteterna skall man ha med sig en tillräcklig och med tanke på aktivitetens art lämplig förstahjälps- och räddningsutrustning, som också skall vara lättillgänglig. Det

skall också finnas utrustning som behövs för att hålla patienten varm. Med tanke på eventuell smitta som kan överföras via blodet skall det i förstahjälpsutrustningen också ingå bl.a. engångshandskar och återupplivningsskydd.

Verksamhetsidkaren skall försäkra sig om att hjälp kan tillkallas. Han skall se till att mobiltelefoner fungerar och batterierna är tillräckligt laddade. Personalen skall känna till eventuella skuggområden där aktiviteterna sker. De skall känna till var de närmaste trådtelefonerna finns. Intill fasta telefonanslutningar skall det finnas skriftliga anvisningar för vart och till vilket telefonnummer man skall ringa samt köranvisningar för utryckningsfordon.

På verksamhetsstället skall det finnas en (i förhållande till riskerna) tillräcklig mängd funktionsduglig utrustning för första släckningsåtgärder. Släckningsutrustningen skall placeras synligt och lättillgängligt samt märkas ut tydligt. I säkerhetsdokumentet skall det finnas anvisningar för hantering av eld inomhus och utomhus.

Evakueringsberedskap

För platser där det kan uppstå ett snabbt utrymningsbehov skall det på förhand göras en skriftlig evakueringsplan. Av planen skall det framgå vem som beslutar om evakuering, hur de som befinner sig på platsen informeras om det, hur personalen skall gå till väga, var utrymningsvägarna finns och vilken deras kapacitet är, var samlingsplatsen finns och hur man konstaterar att personerna är i säkerhet (t.ex. genom att räkna antalet personer). Evakueringen skall planeras med tanke på det s.k. värsta tänkbara scenariot.

DJUR I SAMBAND MED KRINGAKTIVITETEN

I kringaktiviteter i vilka det ingår kontakt med djur (t.ex. ritt, hundspann, husdjursgårdar) skall djuren vara lämpade och utbildade för aktiviteten i fråga. Djuren skall vara vänliga mot både barn och vuxna och deras beteende skall vara tillförlitligt. Verksamhetsidkaren och de anställda skall ha tillräcklig erfarenhet av att handskas med djur. Verksamhetsidkaren eller en person som han auktoriserat skall hela tiden övervaka aktiviteterna med djuren med tanke på eventuella överraskande situationer.

Verksamhetsidkaren skall uppfylla bestämmelserna i djurskyddslagen och – förordningen om bland annat den plats där djuren hålls, djurens skötsel och sättet att hantera dem.

FÖRSÄKRINGAR

Utöver de lagstadgade försäkringarna rekommenderas att verksamhetsidkaren försäkras både sig själv och sina anställda med frivilliga olycksfallsförsäkringar och dessutom tecknar en ansvarsförsäkring för verksamheten.

Obligatorisk trafikförsäkring skall tecknas för motorfordon också när fordonet t.ex. inte behöver registreras. Bestämmelser om skyldigheten att teckna trafikförsäkring finns i trafikförsäkringslagen.

Har du frågor om säkerheten, kontakta Ålands Miljö- och Hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM), tel 528 600.